

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΩΝ ΦΙΛΟΜΑΘΩΝ.

ΤΙΜΗ ΤΗΣ ΣΥΝΑΡΟΜΗΣ.

ΕΤΗΣΙΑ.
ΠΡΟΠΑΗΡΩΤΕΑ
Διά τὸ ἐσωτερικόν δρ. 12
Διά τὸ ἐξωτερικόν * 15

Συντάσσεται ὑπὸ Παναγιῶν καὶ ἐκδίδεται ἐκ τῆς ἐπιμέλειας τοῦ καὶ διὰ τὸ ἰδίον ἐπιμελεῖται πᾶσα δεσπολική αὐτὴν ἀφορᾶσα. Τίμη καταχωρήσεως ἀγγελιῶν λεπτ. 15 ὁ στίχος.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΙΣΗΣΕΩΝ.

Οὐχ οἱ πολλὰ, ἀλλ' οἱ χρήσιμα ἀναγιγνώσκοντες εἰσι σπονδαῖοι.
(ΑΡΙΣΤΙΠΠΟΣ).

Ἐὰν ἦς φιλομαθής, ἔση καὶ πολυμαθής (ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ).

Ἀθήναι, τὴν 4 Δεκεμβρίου 1855

Αἱ ΣΥΝΑΡΟΜΑΙ ΓΙΝΟΝΤΑΙ

Παρά τοὺς Κ. Κ. Διδασκάλους καὶ τοὺς ἐπιστάτας τῶν Ταχυδρομείων ἐν τῇ ἡμεδαῇ.

Ἐν δὲ τῇ ἀλλοδαπῇ παρὰ τοὺς Κ. Κ. Ἑλληνικ. Προξένους καὶ τοὺς ἰδιαιτέρους ἐπιτρόπους τοῦ ἐκδότη.

* Ἐκδίδεται τετράκις τῷ μηνός.

Νόμοι περὶ σίτου παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις.

(Frumentariae Leges).

Τοὺς περὶ σίτου νόμους τῶν ἀρχαίων Ἀθηναίων ἐδημοσιεύσαμεν ἤδη διὰ τοῦ 2 ἀριθ. σελ. 6 τῆς Ἐφημερίδος τῶν Φιλομαθῶν. Ἐξ ἧς δημοσιεύομεν τοὺς παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ῥωμαίοις.

Ἐξ ἀμνημονεύτων χρόνων ἡ παροχὴ ἢ προμήθεια τοῦ σίτου ἦν ἐκ τῶν χρεῶν τῆς διοικήσεως. Οὐ μόνον ἀπήει τὸ κοινὸν νὰ ὑπάρχῃ ἐν τῇ ἀγορᾷ, ἐπιμελεῖα τῆς ἐξουσίας, διαρκῶς σίτος διὰ τοὺς πολίτας, ἀλλὰ καὶ ἐν καιρῷ σιτοδείας ἔπρεπε νὰ προμηθεύηται ἐκ τῶν περιχώρων καὶ νὰ πωλῆ αὐτὸν τοῖς χρεῖαν ἔχουσι πολίταις πρὸς μετρίαν τιμὴν. Πᾶσα ἔλλειψις ἢ σπάνις ἢ ὑπερτίμησις διήγειρε τρομερὰ παράπονα καὶ ἐθεωρεῖτο τοῦτο ὡς ἀμέλεια ἀσυγχώρητος τοῦ σπουδαιοτάτου τῶν καθηκόντων τῆς ἐξουσίας. Ἡ ἐπιτήρησις τῆς σιτοπωλίδος ἀγορᾶς ἦν ἐν καιρῷ μὲν εὐθηνίας πεπιστευμένη τοῖς ἀγορανόμοις ἢ ἀστυνόμοις (aidiles), σιτοδείας δὲ ὑπαρχούσης διωρίζετο ἐπὶ τοῦτο ἐκτάκτως ἄρχων ὀνομαζόμενος Σιτάρχης. Ὅτε, παρακμασάσης τῆς γεωργίας ἐν Ἰταλίᾳ, ἐλαττωθέντος δὲ καὶ τοῦ πληθυσμοῦ τῶν ἐλευθεροβίων, ἐκομίζοντο ἐξ ἀνάγκης γεννήματα ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν, ἢ ἐξουσία ἐσπούδαζεν ἔτι μᾶλλον ἵνα παρέχῃ τῇ πόλει τὸν ἀναγκαῖον σίτον. Ἐπὶ τούτοις δὲ οἱ ἐνδεεῖς ἤβησαν βαθυμῶδῶς ἐν Ῥώμῃ, καὶ μὴ δυνάμενοι ν' ἀγοράζωσι σίτον οὐδὲ πρὸς μετρίαν τιμὴν ἀνθ' ἧς συνήθως ἐπωλεῖτο, ἐζήτησαν νὰ τρέφονται δημοσίᾳ δαπάνῃ. Εἴθιστο δὲ καὶ κατ' αὐτοὺς ἔτι τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους ἐν περιστάσεσι τισὶ νὰ δίδωσιν τῷ λαῷ δωρεὰν σίτον καὶ ἡ πόλις καὶ ἐκ τῶν πλουσίων οἱ θέλοντες ν' ἀποκτήσωσι δημοτικότητα καὶ ἐπιβροήν. Αἱ τοιαῦται ὅμως χορηγίαι ἦσαν σπάνιαι καὶ αὐτόματοι μέχρι τοῦ 123 π. Χ. ὅτε πρῶτον ἐνομοθετήθη νὰ χορηγῆται τῷ ἐν Ῥώμῃ λαῷ σίτος εἰς πολὺ ἐλάσσονα τῆς ἀγοραίας τιμῆν τῷ ἔτει τούτῳ ὁ Κ. Σεμπρώνιος Γράγγχος εἰσήγαγε τὸν πρῶτον σιτικὸν νόμον (Lex Frumentaria, δι' οὗ ἕκαστος πολίτης ἐδικαιούτο νὰ λαμβάνῃ κατὰ μῆνα ποσότητά τινα σίτου ἀντὶ 6 1/3 ἀσσαρίων τὸ μόδιον. ἡ τιμὴ αὕτη ἦν μικρόν τι μεγαλειτέρα τοῦ ἡμίσεος τῆς ἀγοραίας, διότι ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Κικέρωνος δώδεκα ἄσσοι ἐθεωροῦντο ὡς μετρία ἀξία ἐνός μοδίου σίτου. Δὲν πρέπει ὅμως νὰ υποθέσωμεν ὅτι ἠδύνατο ἀδιαφόρως ἕκαστος νὰ λαμβάνῃ ἀντὶ τῆς τιμῆς ταύτης ὅσον ἐβούλετο κατὰ μῆνα σίτον ἢ ποσότης ἦν πάντως ὠρισμένη εἰς πέντε πιθανῶς μοδίους μηνιαίως, ὡς βεβαίως ἦν οὕτω κατὰ νεωτέρους χρόνους. Ἡ ποσότης δὲ αὕτη ἐδίδετο μόνον οἰκογενειάρχαις οὐ μόνον ἐνδεέσιν ἀλλὰ «ἐκάστῳ τῶν δημοτῶν» (Ἀππιανός). Καὶ αὐτὸς ὁ Πίσων, ὅστις ἐγένετο ὑπάτος, ἐζήτησε τὴν μερίαν αὐτοῦ ἐν καιρῷ τῆς τοιαύτης διανομῆς. Φαίνεται ὅμως ἐκ τινος περὶ τοῦ Πίσωνος ἀνεκδότου τοῦ Κικέρωνος, ὅτι ἕκαστος πολίτης ὤφειλε νὰ παρουσιάσῃται αὐτοπροσώπως καὶ νὰ ζητῇ τὸν ὠρισμένον σίτον τοῦτο δὲ πάντως ἀπέτρεπε τοὺς πλουσίους νὰ ζητῶσι. Τὸ ὑπὸ τοῦ Γράγγχου προτεθὲν παράδειγμα ἐμμηθήσαν ἐκόντες ἄκοντες καὶ ἄλλοι, εἰ καὶ αἱ συνέπειαι αὐτοῦ ἦσαν λυμαντικαὶ καὶ τῷ δημοσίῳ θησαυρῷ καὶ τῇ τοῦ λαοῦ ἡθικῇ. Ἐκένου τὸ δημοσίον ταμείον καὶ συγχρόνως συνεβούλευε τὸν λαὸν νὰ γίνωσι πένητες τοῦ κοινοῦ, ἀντὶ νὰ ἀπολαμβάνωσι τὰ πρὸς τὸ ἔσθ' ἐν τῇ ἐργασίᾳ αὐτῶν.

Ὁ δημογωγὸς Ἀπουλείος Σατουρνίνος ἐχώρησεν ἔτι πρόσω τῷ 190 ἔτει π. Χ. εἰσήγαγε τὸν ἀπ' αὐτοῦ Ἀπουλείον νόμον

ὀνομασθέντα, δι' οὗ ὑποχρεούτο ἡ πόλις νὰ πωλῇ σίτον 5/6 τοῦ ἄσσου τὸ μόδιον. Ὁ ἀστικός ταμίας Γ. Καϊπίων ἐδήλωσεν, ὅτι ὁ δημοσίος θησαυρὸς δὲν ἠδύνατο ν' ἀνθέξῃ εἰς τοιαύτην δαπάνην, ἀλλ' ἔτυχε σφοδροτάτης ἀντιπολιτεύσεως ὁ εἰσαχθεὶς νόμος. διὸ καὶ ἀμφιβάλλεται ἀν ἐκυρώθῃ ἔστι δὲ βέβαιον, ὅτι οὐδέποτε οἱ ὅρισμοί αὐτοῦ ἐνηργήθησαν. Ὁ προταθεὶς ὑπὸ τοῦ δημάρχου Λιθίου Δρούσου Λίβιος νόμος τῷ 91 π. Χ. δὲν ἐνηργήθη ὁμοίως, ἀπεδοκιμάσθη δὲ ὑπὸ τῆς συγκλήτου, ὡς καὶ πάντες οἱ ἄλλοι αὐτοῦ νόμοι, ἅτε ψηφισθέντες παρὰ τοὺς οἰωνούς. Τὰ καθέκαστα τοῦ σιτικῆς τούτου νόμου ἀγνοοῦνται. Κατὰ τὸν αὐτὸν περίπου χρόνον, ἢ ἤτοι μικρόν πρότερον, ἢ μικρόν ὕστερον τοῦ Λιθίου νόμου, ὁ δῆμαρχος Μ. Ὀκταβίος, ὑποσηριζόμενος ὑπὸ τῆς ἀριστοκρατίας, εἰσήγαγε τὸν Ὀκταβιανὸν νόμον, δι' οὗ ἐτροποποιήθη ἱκανῶς ὁ παρὰ τοῦ Γράγγχου εἰσαχθεὶς, ὡστε ὁ δημόσιος θησαυρὸς δὲν ὑπέφερε τόσον πολὺ. Οὗτος ἦτοι ὕψωσεν ἴσως τὴν τιμὴν τοῦ σίτου, ἢ ἠλάττωσε τὸν ἀριθμὸν τῶν μοδίων, ἅπερ ἕκαστος πολίτης ἐδικαιούτο νὰ λάβῃ. Ὁ Σύλλας κατῴρθωσεν ἔτι πλεῖστον διὰ τοῦ Κορνηλιῆτος νόμου αὐτοῦ, 82 π. Χ. κατήργησεν ὅλως τὴν διανομὴν ταύτην. ἀλλ' ἡ συγκλήτος δὲν ἐνόμισε συμφέρον νὰ στερῆσθαι τὸν λαὸν τῆς συνήθους ἤδη γενομένης αὐτῷ ἐπιδόσεως, καθ' ὅσον μάλιστα ἡ δύναμις τῆς δημοτικῆς μερίδος ἤρξατο μεγαλυνομένη. Ἔθεν ἐπινεύσει αὐτῆς, οἱ ὑπάτοι τοῦ 73 π. Χ. ἔτους εἰσήγαγον τὸν νόμον Τερέντιον Κάσσιον, ὅστις ἦν ἴσως μόνον ἀνανέωσις τοῦ Σεμπρωνίου νόμου μετὰ μίαν ἢ δύο προσθηκῶν, περὶ τοῦ τρόπου καθ' ὃν ἤθελε πορίζεται ἡ πόλις τὸν διανεμόμενον σίτον. Ὁ νόμος οὗτος ὠρίζε νὰ λαμβάνῃ πᾶς Ῥωμαῖος πολίτης πέντε μοδίους κατὰ μῆνα, δίδων 6 1/3 ἀσσαρία ἀνθ' ἕκαστου μοδίου. Ἐκ τῶν διαφόρων τοῦ Κικέρωνος λόγων φαίνεται, ὅτι διὰ τοῦ νόμου τούτου ὑπεχρεοῦντο αἱ ἐπαρχίαι νὰ εἰσφέρωσι τὸ πλεῖστον τοῦ σίτου ἐπὶ ὠρισμένην τιμῆν, ἧτις κατεβάλλετο παρὰ τοῦ Ῥωμαίου ταμίου. οἱ ἐπαρχοὶ δὲ ὤφειλον νὰ φροντίζωσιν, ὡστε ν' ἀποστέλληται εἰς Ῥώμην ἡ ἀναγκαία ποσότης σίτου. Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν διενέμετο ἐκτάκτως σίτος δυνάμει ψηφισμάτων τῆς συγκλήτου.

Πάντες οἱ μνημονευθέντες ἄρτι σιτικοὶ νόμοι ὠρίζον νὰ πωλῆται τῷ λαῷ σίτος, ὀλιγώτερον ὅμως ἢ ὅσου ἠγόραζεν αὐτὸν ἡ πόλις. ἀλλ' ἐπειδὴ οἱ μεγάλοι ἀρχηγοὶ τῶν πολιτικῶν μοιρῶν περὶ τὰ τέλη τῆς δημοκρατίας προθύμως ἠγόραζον διὰ πάσης θυσίας τὸν δημοσίον τὴν ὑποστήριξιν τοῦ πλήθους, ἢ διανομὴ τοῦ σίτου ἐγένετο ὅλως δωρεάν. Ὁ Καῖσαρ, ἐπὶ τῆς ὑπατείας αὐτοῦ, 59 π. Χ. ἠπειλήσεν ὅτι θέλει πράξει οὕτως ἢ ἀπειλή δ' αὕτη ἐξετελέσθη τὸ ἐπόμενον ἔτος διὰ τοῦ Κλωδιανοῦ νόμου τοῦ δημάρχου Κλωδίου. Ἐκτοτε λοιπὸν ὁ σίτος διενέμετο δωρεάν ἐνεκὰ δὲ τῆς καταργήσεως τῆς πληρωμῆς ἐδαπάναι ἡ πόλις τὸ πέμπτον τῶν εἰσοδημάτων αὐτῆς. Τῷ 57 π. Χ. ὁ Πομπήιος ἔλαβε διὰ τοῦ Κορνηλιανοῦ νόμου τὴν ἐφορίαν τῆς σιταγορᾶς ἐπὶ πέντε ἔτη, οὐδεμίαν ὅμως ἐπηνέχθη μεταβολὴ εἰς τὰ προδεδογμένα περὶ τῆς διανομῆς τοῦ σίτου. τὸ μόνον ὅπερ ἐποίησεν ἦν νὰ συμπεριλάβῃ εἰς τὴν τάξιν τῶν σιτοδοτουμένων πολίτας μὴ τῶς κατατεταγμένους ὑπὸ τῶν τιμητῶν εἰς αὐτήν. Αἱ ἐπικίνδουνοι συνέπειαι τοιαύτου συστήματος δὲν διέφυγον τὴν ἐξυνοίαν τοῦ Καῖσαρος, ἔθεν γενόμενος κύριος τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κόσμου ἔγνω νὰ διορθώσῃ τὰ ἐκ τούτου κακὰ καθ' ὅσον ἠδύνατο. Δὲν ἀπετόλμησε μὲν νὰ καταργήσῃ τελείως τὴν τοῦ σίτου διανομὴν, ἀλλ' ἠλάττωσε τὸν ἀριθμὸν τῶν

σιτοδοτούμενων. Ἐπί τῶν ἐμφυλίων πολέμων πλείστοι μὴ ἐχοντες τὰ τοῦ Ῥωμαίου πολίτου δίκαια ἦλθον καὶ ἐγκατεστάθησαν εἰς Ῥώμην, ἵνα λαμβάνωσι καὶ οὗτοι δωρεάν σίτον. Ὁ Καίσαρ λοιπὸν πρῶτον διέταξε καὶ συνετάχθη κατάλογος ἀκριβῆς πάντων τῶν σιτοδοτούμενων, τοῦ καταλόγου τούτου δὲ ἀπεκλεισθήσαν πάντες οἱ μὴ ἀποδείξαντες ὅτι εἰσὶ Ῥωμαῖοι πολῖται. Διὰ τοῦ τρόπου τούτου ἐκ τῶν 320,000 πρῶτερον σιτοδοτούμενων ὑπελείφθησαν διὰ μιᾶς 150,000 (1) ὀρίσας δὲ οὕτως εἰς 150,000 τὸν ἀριθμὸν τῶν σιτοδοτούμενων ἐνομοθέτησε νὰ μὴ αὐξήσῃ ποτε ἐν τῷ μέλλοντι οὗτος ἀντὶ δὲ τῶν ἀποβιούτων, νὰ κληρώνται ἰσάριθμοι ἄλλοι ὑπὸ τοῦ ἐπὶ τῶν πολ. τῶν στρατηγῶν (Praetor urbanus). Ἐστι δὲ λίαν πιθανὸν ἔτι, ὅτι καθόλου μὲν ὁ σίτος δὲν ἐδίδετο δωρεάν πᾶσι τούτοις τοῖς 150,000, ἀλλ' ἐπωλείτο ἀντὶ μετριωτάτης τιμῆς, ὡς καὶ πρότερον εἴθητο, ἐδωρείτο δὲ μόνον τοῖς πενεστάτοις, οἷς ἐδίδοντο πρὸς τούτο δέλτια, ἄπερ Ῥωμαῖστί ἐλέγοντο tessera nummariae ἢ frumentariae. Ἄν λοιπὸν ὁ σίτος κατὰ γενικὸν κανὼν ἐν δὲ δωρείτο ἀλλ' ἐπωλείτο, δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν, ὅτι ἕκαστος πολῖτης ἐδικαιοῦτο νὰ κατατάχῃ ἐν τοῖς 150,000 σιτοδοτούμενοις, λογιζομένης τῆς περιουσίας αὐτοῦ ἢ ἐναντία ἰδέα ὑποστηρίζεται ὑπὸ πολλῶν συγγραφέων τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων, πλὴν οἱ λόγοι ἄλλων, οὗς παρελείπομεν συντομίας χάριν, καθιστοῦσι τὴν ἀνωτέρω ὑπόθεσιν σφόδρα πιθανήν.

Αἱ τοῦ Καίσαρος χρήσιμοι διατάξεις κερμηλῆθησαν μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ ὁ ἀριθμὸς τῶν σιτοδοτούμενων ὑπερέβη πολὺ τὸν ὑπὸ τοῦ δικτάτορος ὄρισμένον (150,000). Τούτου δὲ μανθάνομεν ἐκ τοῦ Ἀγχιρανοῦ μνημείου, ἐν ᾧ ὁ Αὐγούστος ἀπαριθμεῖ ἐκείνους, οἷς ἐδωκε κατὰ διαφόρους καιροὺς νομάς (congiaria) ἀναπύρρον δὲ ὅτι οἱ λαμβάνοντες νομάς καὶ οἱ σιτοδοτούμενοι ἦσαν οἱ αὐτοί· οὗτοι τῷ 41 π. X. καὶ εἰς τὰς τρεῖς ἐξῆς περιστάσεις διένειμε congiaria εἰς 250,000, τῷ δὲ 5 π. X. ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ἀνέβη εἰς 320,000· ἀλλ' ἐπὶ τέλους, τῷ 2 π. X. ὁ Αὐγούστος ἠλάττωσε τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν εἰς 200,000, καὶ ἀνανέωσε πολλὰς τοῦ Καίσαρος διατάξεις· διανοήθη μὲν νὰ καταλύσῃ ὅλους τὴν τοῦ σίτου ἐπίδοσιν ἕνεκα τῆς βλάβης ἣν αὐτὴ ἐπὶ νῆγερον εἰς τὴν γεωργίαν τῆς Ἰταλίας, ἀλλὰ δὲν ἐπέμεινε ἐν τῇ πρόθεσιν αὐτοῦ ταύτην, διότι ἐπίστευεν ὅτι οἱ διάδοχοι αὐτοῦ ἤθελον αὖθις εἰσαγάγει τὴν τῆς σιτοδοτικῆς συνθήκην. Αἱ κυριώτεροι διατάξεις τοῦ Αὐγούστου ἦσαν 1) ἕκαστος πολῖτης νὰ λαμβάνῃ μνημιαῖως ὄρισμένην ποσότητα σίτου, ἴσως 5 μόδιους, καταβάλλων μικρὰν χρηματικὴν πληρωμὴν. Ἐπειδὴ δὲ οἱ ὀρίσθεντες ὑπὸ τοῦ Αὐγούστου νὰ σιτοδοτῶνται ἦσαν 200,000, ἐξαγεται ὅτι διενέμοντο ἐτησίως 12,000,000 μόδιοι. Ἐστὶν ὅτε, ἐν καιρῷ μάλιστα σιτοδείας, ἡ ὅτε ἤθελε νὰ παράσῃ τῷ λαῷ εὐνοίαν τινα, ὁ Αὐγούστος ἐδίδο τὸν σίτον παντάπασι δωρεάν, (ἡ διανομὴ ἄρα καθίστατο Congiaria. 2) Οἱ τελείως πένητες νὰ λαμβάνωσι τὸν σίτον ἂνε καταβολῆς τιμῆματος, ὡς ὁ Γούλιος Καίσαρ εἶχεν ὀρίσει, διδομένων αὐτοῖς δελτίων (tessera nummariae κλ.) ἵνα διακρίνονται τῶν ἄλλων.

Τὸ σύστημα τοῦ Αὐγούστου ἐμμύηθησαν καὶ οἱ διάδοχοι αὐτοῦ. Ἐπειδὴ ὅμως ἦν ἐκ τῶν πρώτων δογμάτων τῆς πολιτικῆς τῶν Ῥωμαίων αυτοκρατῶρων νὰ προλαμβάνωσι πᾶσαν ταρχήν ἐν τῇ πρωτεύουσῃ, ὑπέτιμον αἱ τὸν δημοσίον σίτον καὶ πόλιτικαὶ διένομεν αὐτὸν δωρεάν. Ὅθεν ἡ φωνὴ τοῦ πληθῆους manem et circences (ἄρτον καὶ ἵπποδρομίαν, ἢ θεάματα). Οὐδεὶς τῶν αυτοκρατῶρων ἀπετόλμησε νὰ καταργήσῃ τὴν σιτοδοσίαν, τὸ μόνον ἔπεσον ἦν νὰ αὐξάνωσι τὴν τιμὴν αὐτοῦ. Ἀναγινώσκοντες ἄρα εἰς Δίωνα τὸν Κάσιον, ὅτι ὁ Νέρων μετὰ τὸν ἐμπρησμόν τῆς Ῥώμης « καὶ τῶν Ῥωμαίων αὐτῶν τὸ σιτηρέσιον παρεσπάσατο » δὲν πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν αὐτὸ κατὰ γράμμα, ἀλλὰ ἡτοί ὅτι ὕψωσε τὴν τιμὴν τῶν σιτηρῶν, ἢ, ὅπερ μᾶλλον πιθανόν, ὑπεχρέωσε τοὺς δωρεάν πρῶτερον λαμβάνοντας σίτον πτωχοὺς νὰ πληρώνωσιν αὐτὸν. Ἡ μέριμνα καὶ ἐπιμέλεια τῶν Ῥωμαίων αυτοκρατῶρων τοῦ νὰ ὑπάρχῃ αἰ ἐν Ῥώμῃ εὐπορία σίτου δεκνύεται πολλάκις καὶ ἐν τοῖς νομισματικῶν αὐτῶν, ἐφ' ὧν τετύπεται Annaea, Ubertas, A-

(1) Ἰστῶν, ὅτι τούτου οὐκ ἦν τίμησις (census) ὡς ὁ Πλούταρχος (Καισ. 55) καὶ ὁ Ἀππιανὸς (Γαλ. Πολ. Β. 103) λέγουσι, ἀλλ' ἀπλῶς κτηματικῆς τῶν σιτοδοτούμενων.

bundantia. Liberalitas κλ. Ἐπὶ νομισματικός τινος τοῦ Νέρβα ἀναγινώσκονται τὰ ἐξῆς « plebei urbanae frumento constituto »

Προϊόντος τοῦ χρόνου, ἡ ὑπὸ τοῦ δημοσίου πώλησις τοῦ σίτου φαίνεται ὅτι ἔπαυσε ὅλως, διανεμομένου ἤδη δωρεάν. Παντὶ σιτοδοτούμενῳ ἐδίδοτο νῦν δέλτιον, ἅμα δὲ διδομένου καθίστατο ἰδιοκτησία αὐτοῦ· ὥστε ἤδυνάτο καὶ νὰ πώλῃσῃ αὐτὸ καὶ διὰ διαθηκῶν νὰ καταλείψῃ αὐτὸ εἰς ὃν ἐβούλετο. Πᾶς πολίτης, πλὴν τῶν βουλευτῶν, ἐδικαιοῦτο νὰ λάβῃ δέλτιον τοιοῦτο· ἔτι δὲ, ἐπειδὴ ἀρχήθη ὁ σίτος διενέμετο τῷ λαῷ κατὰ τὰς τριάκοντα καὶ πέντε φυλάς ἐν αἷς ἦν κατανεμημένος, οἱ ἐν ἐκάστῃ φυλῇ σιτοδοτούμενοι ἀπετέλουν πως ἴδιον σύλλογον, ὅστις βελήθην κατήντησε νὰ θεωρήται αὐτὸς ὡς ἡ φυλὴ, ἐξ ὧ μάλιστα αἱ φυλαὶ ἀπέβαλαν πᾶσαν πολιτικὴν σημασίαν. Ὅθεν ἡ ἀγορὰ δελτίου κατέστη ἰσοδύναμος τῇ ἀγορᾷ θέσεως ἐν τῇ φυλῇ καὶ διὰ τούτου εὐρίσκον ἐν ταῖς τῶν νόμων συλλογαῖς (πανθέταις) τὴν φράσιν emere tribum καὶ emere tesseram ἐν ἰσοδυνάμῳ χρήσει καὶ ταυτοσημάντους (Dig. 32, Tit. I. s. 35).

Κατὰ μεταγενεστέρους χρόνους εἰσήχθη καὶ ἄλλη τις μεταβολὴ καθιστώσα τὴν ἐλευθερίτητα τῆς πόλεως ἐπι μᾶλλον εὐρόδεκτον τῷ λαῷ. Ἄντι νὰ διενέμωσι τὸν σίτον κατὰ μὴνα, ἐδίδοσαν εἰς τὸν λαὸν σίτινον ἄρτον. Ἔστι μὲν ἀέθετοιον πότε ἡ μεταβολὴ αὕτη εἰσῆχθη, φαίνεται ὅμως ὅτι ὑπῆρχε πρὸ τῆς βασιλείας τοῦ Αὐρηλιανοῦ (π. X. 270—275), ἐπειδὴ λέγεται, ὅτι ὁ αυτοκράτωρ οὗτος ἐπιστρέψας ἐκ τῆς ἀνατολικῆς ἐκστρατείας αὐτοῦ διένειμεν εἰς τὸν λαὸν μείζον ποσότητα ἄρτου καὶ ἄλλου ἡ τοῦ συνήθους σχήματος. Ὁ ἄρτος παρεσκευάζετο ὑπὸ τῶν ἀρτοποιῶν, οἷτινες ἐδίδοσαν αὐτὸν εἰς τὰς διαφόρους ἀποθήκας τῆς πόλεως, ἐξ ὧν ἐλάμβανον αὐτὸν κατ' ὀρισμένης ἡμέρας οἱ δελτιοῦχοι. Αἱ ἀποθήκαι αὗται εἶχον βαθμίδας εἰς αὐτὰς φερούσας, ἐξ ὧν ὀνομάσθη ὁ διανεμόμενος ἄρτος βαθμιδικός (panis gradilis)· ἦν δὲ ἀστυρῶς διατεταγμένον νὰ λαμβάνωσι τὸν ἄρτον ἐν ταῖς βαθμίαις ταύταις καὶ οὐδέποτε παρὰ τῶν ἀρτοποιῶν. Ὅτε Κωνσταντῖνος ὁ Μέγας κατέστησε πρωτεύουσάν τοῦ κράτους τὴν Κωνσταντινούπολιν, μετήνεχθη εἰς τὴν πόλιν ταύτην καὶ τὸ σύστημα τῆς ἀρτοδοσίας. Ἰνα δὲ ἐμψυχώσῃ τὴν οἰκοδόμησιν οἰκιῶν ἐχορήγησε παντὶ οἰκοδεσπότῃ τὸ δικαίωμα τοῦ λαμβάνειν ἄρτον δωρεάν. Ἀλλὰ καὶ ἐν Ῥώμῃ δὲν ἔπαυσε ἡ διανομὴ. Ἰ φροντίς δὲ τῶν νεωτέρων αυτοκρατῶρων περὶ εὐπορίας σίτου ἐν τῇ Ῥώμῃ καὶ τῇ Κωνσταντινούπολει καταφαίνεται ἐκ τῶν διαφθόρων διατάξεων αὐτῶν ἐν τῷ Θεοδοσιανῷ Κώδικι, 14. Tit. 15. 16.

Εὐμενίδες.

Αἱ Εὐμενίδες καὶ Ἐριννύδες ὀνομαζόμεναι (Ῥωμαῖστί Furiae ἢ Dirae) ἦσαν τὴν ἀρχὴν προσωποποιήσεις ἀρῶν κατὰ τῶν κακουργούντων προφερομένων. Τὸ ὄνομα Ἐριννύδες, ὅπερ ἦν ἀρχαιότερον τοῦ Εὐμενίδες, νομίζουσιν ὅτι παράγεται ἐκ τοῦ ἐρίνω ἢ ἐρευνάω, ἄπερ δηλοῦσι κληγῶ ἡ δίκω, ἡ ἐκ τοῦ ἀρκαδικοῦ ἐρινύω, ὅπερ σημαίνει ὀργίζωμαι· οὕτως αἱ ἐριννύδες ἦσαν ἦτοι ὀργιζόμεναι θεότητες, ἡ δίκωσαι καὶ ἐπιζητοῦσαι τὸν κακῶν βέλτην (Αἰσχ. Εὐμ. 499, Πινδ. Ὀλυμ. Β 45). Εὐμενίδες δὲ ὀνομάσθησαν κατ' εὐφημισμὸν, διότι ὁ λαὸς ἐφοβεῖτο νὰ προσέρῃ τὸ καθαυτὸ ὄνομα τῶν τρομερῶν τούτων θεοτήτων· ἐρρήθη δὲ ὅτι ὀνομάσθησαν τὸ πρῶτον οὕτω μετὰ τὴν ἀθλιωσίν τοῦ Ὁρέστου ὑπὸ τῶν ἀρειοπαγιδῶν, ὅτε ὁ θυμὸς αὐτῶν κατεπραῦνθη (Σοφ. Οἰδ. Κολ. 128, Σχολ. εἰς Οἰδ. Κολ. 42, Σουῖδ. ἐν λ. Εὐμενίδες) διὰ τὸν αὐτὸν λόγον ὀνομάζοντο ἔτι ἐν Ἀθήναις Σεμναὶ θεαί (Παυσ. Α. 28. 6). Ὁ Σέρβιος (εἰς Virg. Aen. iv. 609) ποιεῖ διάκρισιν τὸν ὀνόματος αὐτῶν. Κατὰ τούτων ὀνομάζοντο Dirae (ἀραί, δειναὶ θεαί) ὅτε ὑπελαμβάνοντο καθήμενοι παρὰ τῷ ἄρτῳ τοῦ Διὸς ἐν οὐρανῷ. Furiae (ἀλάστορες) ὅτε ὀνομάζοντο ἐπὶ τῆς γῆς διατριβοῦσαι, καὶ Εὐμενίδες ὅτε ἐν τῷ ᾄδῃ πλὴν ἡ διάκρισις αὕτη φαίνεται ὄλως αὐθάρατος.

Ἐπὶ ἔννοιαν ἀραὶ ἡ κατάρα μεταχειρίζεται ὁ Ὀμηρὸς τὸ ὄνομα Ἐριννύδες πολλὰ καὶ τῶν ποιημάτων αὐτοῦ (Ἰλ. 454, Φ. 412, Ὀδ. Α. 280) καὶ ὁ Αἰσχύλος (Χοηρ. 406) ὀνομάζει τὰς Εὐμενίδας φρέγς. Κατὰ τὴν τοῦ Ὀμηροῦ ἰδέαν, ὅτε θεωρεῖ αὐ-

τὰς ὡς διακεκριμένα ὄντα, τάττονται ἐν τοῖς κατοίκους τοῦ Ἐρέβου, ἐνθα διαμένουσι μέχρις οὐ ἀρά τις προφερομένη κατὰ κακούργου καλεῖ αὐτάς εἰς ζῶνῃ καὶ ἐνέργειαν (Ἰλ. I. 571, Ὀδ. O. 234). Τὰ ἐγκαλήματα ἄπερ αὐταὶ ἐτιμῶρον ἦσαν ἀπειθεῖα πρὸς τοὺς γονεῖς, παραβίασις τῶν νόμων τῆς ξενίας, καὶ κακοποιίας τῶν ἱκετῶν (Ὀμ. Ἰλ. I. 454, O. 204, T. 259, Ὀδ. B. 136, P. 475). Ἡ εἰς τὰς Εὐμενίδας πίστις φαίνεται ὅτι βραίνει ἐπὶ τῆς ιδέας, ὅτι ἡ κατάρα τοῦ πατρὸς ἀφαιρεῖ τὴν πνευματικὴν εἰρήνην τοῦ καταρωμένου, καταστρέφει τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ οἴκου αὐτοῦ καὶ καθιστᾷ αὐτὸν τέκνον ἄμοιρον (Ἡρόδ. Α. 149, Αἰσχ. Εὐμ. 835). Ἐπειδὴ δὲ αἱ Εὐμενίδες ἐπιστευόντο ὅτι ἐτιμῶρον τοὺς κακοποιούς οὐ μόνον ἐν ἀδου ἄλλὰ καὶ ἐπὶ γῆς ζῶντας, ὑπελαμβάνοντο καὶ ὡς θεαί τοῦ πεπρωμένου, αἰτίνας σὺν τῷ Διὶ καὶ ταῖς Μοίραις ἔφερον τοὺς καταδικαζομένους· νὰ πάθωσι εἰς ἐλβευσία καὶ δυστυχίας (Ἰλ. T. 87, Ὀδ. O. 234). Ὡς τοιαῦται ἐκώλυον ἔτι τοὺς ἀνθρώπους τοῦ εἶδέναι ἀκαριφῶς τὸ μέλλον (Ἰλ. T. 418). Ὁ Ὀμηρὸς δὲν μνημονεύει ἴδιον ὀνομάτων τῶν Ἐριννύων, οὐδὲ φαίνεται γινώσκων ὄρισμένον αὐτῶν ἀριθμὸν. Καὶ ὁ Ησίοδος σιωπῶν ὡσαύτως εἰς ταῦτα, λέγει αὐτάς θυγατέρας τῆς Γῆς, ἀς συνέλαβεν ἐκ τῶν σταγόνων τοῦ αἵματος τῶν ἐκ τοῦ σώματος τοῦ Οὐρανοῦ ἐπ' αὐτὴν καταπεσοῦσάν (θεογ. 185, παρὰ βλ. Ἀπολλοδ. Α. 1. 4). Ὁ Ἐπιμενίδης ὀνόμασεν αὐτάς θυγατέρας μὲν τοῦ Κρόνου καὶ τῆς Εὐωνύμης, ἀδελφᾶς δὲ τῶν Μοιρῶν (Ἰστ. εἰς Λυκόφρ. 406, σχολ. εἰς Σοφ. Οἰδ. Κολ. 42). Ὁ Αἰσχύλος λέγει αὐτάς θυγατέρας τῆς Νυκτὸς (Εὐμ. 321) καὶ ὁ Σοφοκλῆς τοῦ Σκότους καὶ τῆς Γῆς (Οἰδ. Κολ. 40, 106, ἴδ. καὶ ἄλλας γενεαλογίας εἰς Hygin. Fab. I, Serv. εἰς Aen. vii, 327, Ὀρφ. Ὑμν. 69. 2).

Οἱ Ἕλληες τραγικοὶ, παρ' οἷς, ὡς ἐν ταῖς Εὐμενίαι τοῦ Αἰσχύλου, ὁ ἀριθμὸς τῶν θεαινῶν τούτων ἐστὶν οὐ μικρὸς, οὐδενὸς ἰδίου ὀνόματος αὐτῶν τινος μνημονευομένου· παριστᾶται δὲ πᾶσα ὁμοιόδυναμοι καὶ, ὡς πρότερον, τιμωροὶ τῶν αὐτῶν ἐγκαλημάτων. Ταυτίζονται μὲν τοὶ ἐνότις ταῖς ποιναῖς, εἰ καὶ ἔχωσι πολὺ ἐυρύτεραν ἐνέργειαν ἢ αὗται. Ἐκ τοῦ κληγῆος καὶ διώκειν αὐτάς τοὺς ἐπαράτους κακοποιούς, ὁ Αἰσχύλος (Εὐμ. 231, Χοηρ. 1055) ὀνομάζει αὐτάς κύνας καὶ κληγεῖδας. Οὐτε δάκρυα, οὔτε ἱκεταί, οὔτε θυσαὶ δύνανται νὰ συγκινήσωσι αὐτάς ἢ νὰ ὑπερασπίσωσι τὸ ἀντικείμενον· τῆς ὄργης αὐτῶν (Αἰσχ. Ἀγαμ. 69, Εὐμ. 384). Καὶ ὅτε φοβούται μὴ ὁ κακούργος διαφύγῃ αὐτὰς προσκαλοῦσιν εἰς βοήθειαν αὐτῶν τὴν Δίην, μετ' ἧς διατελοῦσι στενωῖς συσχετισμέναι, διότι ἡ διατήρησις τῆς ἀστυρῆς δικαιοσύνης ἐστὶν ὁ μόνος αὐτῶν σκοπὸς (Αἰσχ. Εὐμ. 511, 786, Ὀρφ. Ἄργον. 350, Πλουτ. π. φυγ. 11). Αἱ Ἐριννύδες ἦσαν ἀρχαιότεραι τῶν Ὀλυμπίων θεῶν θεότητες, ὅθεν δὲν ὑπήγοντο εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ Διὸς, ἐτίμων ὅμως καὶ ἐσεβόντο αὐτὸν (Εὐμ. 918, 1002). κατ' ὅσον δὲ εἰς τὸ βαθύ σκοτὸς τοῦ Ταρτάρου καὶ ἐνέπνεον τρόμον θεοῖς τε καὶ ἀνθρώποις. Τὸ εἶδος αὐτῶν περιγράφεται ὑπὸ τοῦ Αἰσχύλου ὀμοιάζον τῷ τῶν Γοργόνων, τὸ σῶμα αὐτῶν μέλαν, ἡ κόμη αὐτῶν ἔχουσα ὄμοιόν ταις θριξί καὶ δράκοντας, ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν δὲ αὐτῶν καταλείβεται αἷμα.

Ὁ Εὐριπίδης καὶ ἄλλοι νεώτεροι ποιηταὶ παριστᾶσιν αὐτὰς πτερωτάς. Ἡ ὑπὸ τοῦ Αἰσχύλου περιγραφομένη εἰκὼν αὐτῶν ἐτηρήθη κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων ποιητῶν, ἀλλὰ βαρμηθὸν ἀπέδοθη αὐταῖς χαρακτήρ θεοτήτων τιμωρουσῶν τὰ ἐγκαλήματα μετὰ θάνατον, σπανίως δὲ ἐπὶ τῆς γῆς φαινόμενοι. Ἐπὶ τῆς σκηπῆς ὅμως, καὶ ἐν τοῖς ἔργοις τῆς ἀρχαίας τέχνης τὸ φοβερὸν αὐτῶν εἶδος κατεπραῦνθη κατὰ πολὺ παριστᾶται ἢ ἴσως παρθενοὶ σοβαροὶ καὶ θεοπροποεῖς ἦθους, πλουσίαν κληγετικὴν στολὴν ἡμφιεσμέναι, φοροῦσαι περὶ τὴν κεφαλὴν σφενδόκην ἐξ ὄψεω καὶ μετὰ χειρὸς φέρουσαι ὄφεις ἢ δάδας. Παρὰ νεωτέρους ποιηταῖς, εἰ καὶ οὐ πάντοτε, ὁ τῶν Ἐριννύων ἀριθμὸς περιορίζεται εἰς τρεῖς, αἰτίνας ὀνομάζονται Τισιφόνη, Ἀλικτώ καὶ Μέγαρινα (Ὀρφ. Ὑμν. 68, Ἰστ. εἰς Λυκόφρ. 406, Virg. Aen. xii. 845). Ἐν Ἀθήναις ὑπῆρχον εἰκόνες αὐτῶν μόνον δύο (σχολ. Οἰδ. Κολ. 42). Αἱ αὐταῖς προσφερόμεναι θυσαὶ ἦσαν μέλανα (ἡ ἐγκύμονα) πρόβατα καὶ νηφάλια, ὅπερ ἐστὶ, ποτὸν μέλιτος ὑδατι μεμιγμένον (μελικρατὸν σπονδῆν) (σχολ. ἄνωτ. Παυσ. Β. 11. 4, Αἰσχ. Εὐμ. 107) ἱερὰ αὐταῖς ἦσαν ἐν ἄλλοις καὶ λευκαὶ τραγῶνες καὶ γάουροι (Αἰλ. Ζ. ἱστ. 10. 33, Εὐσταθ. πρὸς β. εἰς Ὀμ.

σελ. 87). Ἐλατρεύοντο ἐν Ἀθήναις, ἐνθα ἦν αὐταῖς ἱερὸν καὶ σπήλιον παρὰ τῷ Ἀρείῳ πάγῳ τοῖς ἐνταῦθα ἀγάλμασιν αὐτῶν οὐδὲν φοβερὸν ἐπὶν (Παυσ. Α. 26. 6) ἐτελεῖτο δὲ αὐταῖς καὶ ἐορτὴ Εὐμενίδεα κληρομένη. Ἐτερον ἱερὸν αὐταῖς καὶ ἄλλος βροτοῖς ἀβᾶτον ἦν ἐν Κολωνῷ τῷ Ἰππίῳ (Σοφ. Οἰδ. Κολ. 37). Ἐν Μεγαλοπόλει ἐλατρεύοντο ὑπὸ ὄνομα Μανίας (Παυσ. Η. 34. 1) ἐλατρεύοντο ἔτι καὶ ἐν Ἀσωπῷ καὶ ἐν Κερυνείᾳ (Παυσ. Β. 11. 4, Ζ. 25. 4) ἐνθα ἦσαν ἱερὰ αὐτῶν.

Ἄντιφώνησις τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως ἐπὶ τῆς ἀπαντήσεως τῆς Γερουσίας. Τῆ 18 96ρίου 1855.

Ἀσμένως ἔκρουσα τὴν ἀπάντησιν τῆς Γερουσίας πρὸς τὸν λόγον ὃν ἀπεύθυνα πρὸς τὰ βουλευτικὰ Σώματα κατὰ τὴν ἐναρξίν τῆς ἐνεστώσης αὐτῶν Συνόδου· καὶ εὐχαρίστως ἀποδέχομαι τὰ ἐν τῇ ἀπάντησιν ἐκφραζόμενα αἰσθήματα τοῦ βαθέους πρὸς τὴν Βασιλείαν σεβασμοῦ καὶ τῆς πρὸς ἐμὲ καὶ τὴν φιλότινον Μοι Ἀνασσαν ἀφοσίωσός.

Ἡ ἀληθὴς φιλοπατρία καὶ ἡ πολιτικὴ φρόνησις τῶν μελῶν τοῦ ἐντίμου τούτου σώματος Μοι ἐγγυῶνται τὴν πρὸς τὴν Κυβερνησίν Μοι σύμπνοιαν αὐτοῦ καὶ τὴν πρόθυμον μετ' αὐτῆς σύμπραξιν πρὸς πᾶν ὅτι προάγει τὰ κοινὰ τοῦ ἔθνους συμφέροντα.

ΔΗΜΟΣΙΑΙ ΠΡΑΞΕΙΣ.

Ἀριθ. πρωτ. 5,219.

Διεκπ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ. ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ.

Πρὸς τοὺς Γυμνασιάρχας, Σχολάρχας, Ἑλληνοδιδασκάλους καὶ Δημοδιδασκάλους.

Ἐπειδὴ περιήλθεν εἰς γνῶσιν ἡμῶν, ὅτι τινὲς τῶν Κυρίων Γυμνασιάρχων καὶ Σχολαρχῶν ἀποποιῶνται νὰ παραδεχθῶσιν εἰς τὰς τάξεις τῶν ἑλληνικῶν σχολείων τοὺς ἀπὸ τῶν δημοτικῶν ἀπολυομένους μαθητὰς, ἐπιμένοντες νὰ καθυποβάλλωσιν αὐτούς εἰς νῆες ἐξετάσεις, καὶ πολλοὺς αὐτῶν ἀποπέμποντες, ὡς μὴ προκατηρητισμένους δὴθεν ἀποχωρώντας, θεωροῦμεν σπουδαίω-τατον νὰ ὀρίσωμεν τὰ περὶ τούτου· καὶ ἐπειδὴ αἱ ἐξετάσεις τῶν ἐν τοῖς δημοτικῶν σχολείοις ἐκπαιδευομένων εἶναι ἤδη κεκανοσμένην διὰ τῶν ἄρθρων 56 καὶ 57 τοῦ περὶ δημοτικῶν σχολείων νόμου, καὶ πρὸς τοῦτο διορίζονται κατ' ἔτος ἐξεταστικαὶ ἐπιτροπαί, τῶν οποίων, ὅπου εἶναι τοῦτο δυνατόν, ἀποτελεῖ μέρος καὶ εἰς τῶν ἑλληνοδιδασκάλων, δὲν μὲν ἀφιθολοῖα, ὅτι τὰ, κατὰ συνέπειαν τῶν ἐξετάσεων τούτων, ἐκδιδόμενα ὑπὸ τοῦ ἀρμοδίου δημοδιδασκάλου ἀποδεικτικὰ φέρουσι πάντας τῆς νομιμότητος τοὺς τύπους, οἱ δὲ ἐφοδιαζόμενοι μὲ τοιαῦτα μαθηταὶ πρέπει νὰ ἦναι δεκτοὶ ἀπροσφασίτως εἰς τὰ ἑλληνικά σχολεῖα, καταλεγόμενοι εἰς ὁποῖαν τάξιν κριθῶσιν ἱκανοὶ ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων διδασκάλων. Τούτου δὲ θεθέντος, ἐλπίζομεν ὅτι θέλει παύσει τοῦ λοιποῦ πᾶς ἔνδοξισμός περὶ τῆς παραδοχῆς τῶν μαθητῶν τούτων, καὶ ἡ διδασκαλία τῆς νεολαίας δὲν θέλει ἀπαντᾷ προσκόμματα.

Ἐν Ἀθήναις τὴν 5 Νοεμβρίου 1855.

Ὁ ὑπουργός X. ΧΡΙΣΤΟΠΟΤΑΟΣ.

Διὰ τῶν ἀπὸ 1, 6, 15, 17, 21, 25 καὶ 29 Νοεμβρίου ἐγγράφων τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησι. κλπ. ὑπουργείου.

Διωρίσθησαν μὲν δημοδιδασκάλοι.

- Οἱ ΚΚ. Σωτ. Οἰκονομόπουλος, εἰς Πάρνηταν (Ἄγ. Πέτρον) ὡς βοηθός,
- Ἡλ. Κωνσταντόπουλος, εἰς Βερσοβᾶν τοῦ δήμου Αἰγείρας,
- Γ. Γρηγορόπουλος, εἰς Γαῦρον τῆς Ἄνδρου,
- Κων. Σαλλουστριάδης, εἰς Λυγουργιὸν τοῦ δήμου Ἐπιδαύρου,
- Ἄνδρ. Παππακυπρούπουλος, εἰς Ἰαχάλων.

Θ. Παπαναστασιόπουλος, εἰς Σούλι τῆς Σικυώνας,
Γ. Δ. Κουμαριανός, εἰς Γιάννιτσα τοῦ δήμου Καλαμῶν,
Κ. Ζούζουλας, εἰς Ἀνδανίαν τῆς Μεσσηνίας,
Ἄντ. Καμπάνης, εἰς Φιγαλίαν (Ζούρταν) τῆς Ὀλυμπίας,
Μιλτ. Βλάχος, εἰς τὸ ἐν Αὐλίδι νεοσύστατον δημοτικὸν
σχολεῖον.

Ῥοθάνθη Σαπουντζάκη, εἰς Πάρον,
Ἐλένη Ζαρυπώνη, εἰς Κόρθιον τῆς Ἄνδρου,
Μαριέττα Νέτοβικ, εἰς τὸ ἐν Ἐρμουπόλει ἀνώτερον σχολεῖ-
ον τῶν κορασιῶν ὡς διδάσκαλος τῶν χειροτεχνημάτων, ἀντὶ
τῆς Κ. Εὐανθίας Δάρα παραιτηθείσης.

Μετετέθησαν δὲ,

Οἱ ΚΚ. Γ. Ἰωαννίδης ἐκ Ζαχόλης εἰς Λεχοῦρι τοῦ δήμου
Ψωφίδος,

Η. Θεοδωρόπουλος, ἐκ Πελλάνης εἰς Γαῖτσάν τοῦ δήμου
Ἀβίας,

Ν. Παντόπουλος, ἐκ Γερόνθρων εἰς Πελλάνην,

Γ. Φουμάκης, ἐκ Σκλαβοχωρίου εἰς Ἰεράκι τοῦ δήμου Γε-
ρόνθρων,

Ἄθ. Παπᾶ Πάνου, κατ' ἰδίαν αὐτοῦ αἰτήσιν, ἀπὸ τοῦ ἐν
Δαυλείᾳ τῆς Χαίρωνείας δημοτικοῦ σχολείου εἰς τὸ ἐν Μα-
ραθῶνι.

ΔΙΑΦΟΡΑ.

Ἐπειδὴ κατ' αὐτὰς δημοσιεύεται τὸ πρῶτον φυλλάδιον τοῦ
Λεξικοῦ τῆς Ἑλληνικῆς ἀρχαιολογίας, παρακαλοῦνται ὅσοι ἔ-
λαβον παρ' ἡμῶν ἢ ἄλλοθεν ἀγγελίας περὶ τούτου νὰ ἐπιστρέ-
ψωσι ταύτας, ἵνα ὀδηγηθῶμεν εἰς τὴν ἀποστολὴν αὐτοῦ πρὸς
τοὺς ἐγγραφέντας συνδρομητάς.

Παρακαλοῦνται ἔτι ὅσοι ὀφείλουσιν ἡμῖν συνδρομὰς νὰ σπεύ-
σωσι νὰ μᾶς ἀποστείλωσι ταύτας, ἐπειδὴ αἱ ἀνάγκαι ὑπε-
ρῆραν τὴν κεφαλὴν ἡμῶν. Καλὸν δ' ἐστὶν νὰ μὴ περιμένωσι
νὰ γράψωμεν πρὸς ἕνα ἕκαστον, διότι πᾶσα ἐπιστολὴ ὑποβάλ-
λει ἡμᾶς εἰς τριάκοντα λεπτῶν τέλος. Λυπούμεθα ὅτι ἠναγκά-
σθημεν πολλὰς ἤδη νὰ στείλωμεν, οὐκ ὀλίγα ἐπὶ ματαίῳ δαπα-
νήσαντες. Ἐλπίζομεν ὅτι οἱ φίλοι ἡμῶν συνδρομηταὶ δὲν θέ-
λουσιν ἐγκαταλείπει ἡμᾶς εἰς ἀς περιέστημεν ἀνάγκας, ἐνεκα
τῆς τακτικῆς ἐκδόσεως τῆς ἐφημερίδος ἡμῶν, καὶ τοῦ ἐκτυπου-
μένου ἤδη ἀρχαιολογικοῦ λεξικοῦ.

— Κατὰ παραγγελίαν τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ
τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως Ὑπουργοῦ, ἐπανέλαβε τὰς ἐργασίας
αὐτῆς ἢ περὶ ὀργανισμοῦ τῶν δημοτικῶν σχολείων καὶ τῶν εἰς
αὐτὰ ἐν χρήσει βιβλίων γνωμοδοτήσασα ἐπιτροπὴ.

— Ἀδείξ τῆς Τουρκικῆς ἐξουσίας, ἡ Α. Η. ὁ Οἰκουμενικὸς
Πατριάρχης μετὰ τῆς περὶ αὐτὸν Ἀγίας Συνόδου ἐπεσκέρθη
ἐπισήμως τὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει πρέσβυν τῆς Ἑλλάδος·
πρῶτον ἤδη ἔγινε ἐπίσκεψις τοιαύτη εἰς τὸν ἐκπρόσωπον τοῦ
Βασιλέως τῆς Ἑλλάδος ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀπὸ τῆς ἐγκα-
ταστάσεως τῆς Ἑλληνικῆς Βασιλείας.

— Ἡ ἐν Ἀθήναις Ἰατρικὴ Μέλισσα, μηνιαίως ὑπὸ τοῦ δι-
δάκτορος τῆς ἰατρικῆς Κ. Α. Ν. Γούδα ἐκδιδόμενη, μετὰ πα-
ραρτήματος τῶν περὶ δημοσίας υγείας καὶ ἰατρικῆς καθόλου
πράξεων τῆς Κυβερνήσεως, ἐστὶ σύγγραμμα ἀναγκαῖον μὲν
πᾶσι τοῖς ἰατροῖς, ἀλλὰ μάλιστα τοῖς μὴ εὐκολονομένοις
ὅπως δὴ ποτε ν' ἀναγινώσκωσι ὅμοια τῆς Εὐρώπης περιοδικὰ συγ-
γράμματα· παρεκτός τῆς κατ' οὐσίαν ἀξιολόγητος τῆς δημοσι-
ευομένης ἐν αὐτῷ ἐπιστημονικῆς ὕλης, γράφεται εἰς καθαρεύου-
σαν γλῶσσαν, καὶ πολλοὶ τῆς ἰατρικῆς γλώσσης ὄροι ἀκριβῶς
καὶ ἑλληνικῶς κυριολεκτοῦνται. Τὸ εὐτελὲς τῆς συνδρομῆς
(18 δραχμᾶς ἑτησίως· εὐχρότητον καλισταὶ τοῖς χρεῖαν ἔχου-
σι τὸ μόνον τοῦτο ἐν Ἑλλάδι ἐκδιδόμενον περιοδικὸν ἰατρικὸν
σύγγραμμα. Ἐνεκὰ δὲ τῶν ἐν αὐτῇ πολλὰκις δημοσιευομένων
υγιεινῶν παραγγελημάτων, καθίσταται χρήσιμον καὶ τοῖς μὴ ἰ-
ατροῖς, δυναμένοις διὰ τῆς ἐφαρμογῆς αὐτῶν ν' ἀποφεύγωσι
τὰς ἰώσεις προκαλούμενας τὰς ἀσθενείας, αἰτινες σπανίως
προσβάλλουσι τοὺς καλῶς διακείμενους καὶ ἀνυπέβλητον κατὰ
τῶν νόσων τειχὸς οὕτως ἐγείρονται. Τὴν ὑποστήριξιν ἔτη τοῦ
ἔργου τούτου ὑπαγορεύει καὶ ἔθνη φιλοτιμία, ἧς δὲν στεροῦν-
ται οἱ ὁμογενεῖς.

— Ἡ Α. Παναγιότης ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Κ. Κύ-
ριλλος ἐπέστειλε πρὸς τὴν ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας τῆς
Ἑλλάδος ἐπιστολὴν, δι' ἧς ἀναγγέλλει, συμφώνως τοῖς ἐκκλη-
σιαστικῶν τύποις, τὴν κανονικὴν αὐτοῦ ἐγκατάστασιν εἰς τὸν
Πατριαρχικὸν Θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Ο ΣΤΟΥΡΖΑΣ

Βιογραφικὸν σχεδιάσμα

ὑπὸ τοῦ πρεσβυτέρου καὶ Οἰκονόμου Κωνσταντίνου τοῦ
ἐξ Οἰκονόμων.

Οἱ ἐν πᾶσι φρόνιμοι καὶ τοῦ πρακτικοῦ μάλιστα βίου ἀκρό-
τατοι μῆστορες Ἀμερικανοὶ ἔχουσι παροιμίαν λέγουσαν « τὰ
καλὰ οὐδέποτε παρακμάζουσι. » Δὲν παρήκμασαν τὰ ὑπερδισ-
χιλιετῆ ἔργα τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς τέχνης, δὲν περιέπεσαν
εἰς ἀχρησίαν τὰ ἀθάνατα αὐτῶν συγγράμματα, δὲν ἐμαράνθη-
σαν τὰ ἀειθαλῆ κάλλιπ τῆς ἀμμήτου αὐτῶν ποιήσεως· πάντα
ταῦτα ἐπιζήσουσι τοῖς χρόνοις, καὶ ἰσοκοσμίως ἔσσονται ὁ τύ-
πος τῆς ἐφικτῆς τῷ ἀνθρώπῳ τελειότητος, τὸ στάθμιον τῆς
πλαστικῆς, ἐν ἧ τρυτανεύεται ἡ ἀξία τῶν ἔργων τῶν νεωτέ-
ρων, ὁ ἀσβεστος τῆς διανοίας λύχνος καὶ τῆς θύραθεν παιδεί-
ας ὁ ἀσφαλῆς ὁδηγός. Τῶν θεοφόρων τῆς Ἐκκλησίας πατέρων
τὰ γραφομένητα τεύχη, τὸ ἐπουράνιον τοῦτο μᾶνα τοῦ χριστια-
νικοῦ πνεύματος, διατελοῦσιν ἀκράδαντα τῆς ὀρθοδοξίας στη-
ρίγματα, ὡς καὶ οἱ δημιουργοὶ αὐτῶν εἰσι καὶ εἰς ἀεὶ ἔσσονται
ὁ τέλειος τύπος καὶ ὑπογραμμὸς τῆς ὑπὲρ τῆς πίστεως αὐτα-
παρνήσεως καὶ τῆς πιστῆς τοῦ Κυρίου ὑπηρεσίας. Ἡ χαριτώ-
σσα τούτους θεῖα χάρις φαινοτάτη διαπρέπει ἐν τοῖς περισω-
θεῖσιν ἔργοις αὐτῶν καὶ τοῖς ἐν σκότει φωτίζουσα καὶ τοὺς ἐν
τῷ φωτὶ τῆς ἀληθείας ἀπὸ παντός κινδύνου ἀποπλανήσεως δι-
αφυλάττουσα. Εἰς τὴν τάξιν τῶν ἔργων, ἀτινα ἐπὶ πολὺ διατε-
λοῦσιν ἀνθηρὰ καὶ ἀκμάζοντα δύναται καταταχθῆναι καὶ τῶν
καθ' ἡμᾶς χρόνων τινά, ὧν ἐστὶ πάντως καὶ τὸ τοῦ σοφοῦ καὶ
σεβασμοῦ πρεσβυτέρου καὶ Οἰκονόμου Κωνσταντίνου τοῦ ἐξ
Οἰκονόμων τὸ βιογραφικὸν σχεδιάσμα ἢ ὁ Ἀλέξανδρος Στούρ-
ζας. Τὸ βιβλίον τοῦτο περιζήτητον ἤδη καταστάν, καὶ τοι πρὸ
ὀλίγου ἐκδοθὲν, ἐστὶ τέλειος τύπος λόγου δεινότητος καὶ καλ-
λιπείας, ἀμα δὲ καὶ ὑπογραμμὸς πιστῆς τοῦ παριστανομένου
εἰκόνας. Ἐμακαρίσαμεν τὸν ἐν ἀρετῇ καὶ ὁσιότητι καὶ ἐν ἔρ-
γοις ἀρεστοῖς τῷ Κυρίῳ καὶ παντοίαις εὐεργεσίαις τὸν βίον
διηλυθότα ἀοιδίμον Ἀλέξανδρον Στούρζαν καὶ διότι οὕτως
ἐβίωσε, καὶ διότι θανὼν ἔτυχε βιογράφου πιστῶς καὶ καθαρῶς
καὶ ἀσπίλοις τῆς ἀληθείας χρώμασιν τὰς ἀρετὰς αὐτοῦ καὶ τὴν
κατὰ Χριστὸν πολιτεῖαν ἀριστοτεχνικώτατα εἰκονογραφήσαντος.
Περὶ τοῦ περικαλύπτοντος τὸν μακάριον τοῦτον νεκρὸν χρυσο-
πάστου πέπλου, τοῦ βιογραφικοῦ λέγω σχεδιασματος, ἔγραψεν
ὀλίγα μὲν, σοφὰ δὲ καὶ ἀξία τοῦ πράγματος, ὁ Κ. Μιχ. Σχι-
νάς, ἐν τῇ ἀρτί ἐκδοθείσῃ περὶ τούτου μονογραφίᾳ, ἧς ἡ ἐπι-
γραφή « Ῥῆμα πρὸς τὸ βιβλίον Ἀλέξανδρος Στούρζας κλ. »
Εἰπόν ποτε σοφῷ ἀρχαίῳ, διὰ τί οὐ συγγράφεις; διότι, ἀπε-
κρίθη, ὡς μὲν βούλομαι οὐ δύναμαι, ὡς δὲ δύναμαι, οὐ βούλο-
μαι. Καὶ ἂν σοφὸς τοιαύτην ἔδωκεν ὑπὲρ τῆς σιωπῆς αὐτοῦ ἀ-
πολογίαν διὰ τί καὶ ἡμεῖς, οἱ ἀνάξιοι καὶ τὸν ἱμῖντα τῶν ὑπο-
δημάτων λύσαι τῶν ἀρχαίων καὶ τῶν νῦν σοφῶν, νὰ μὴ εἴπω-
μεν, οὐδὲν ἐγράψαμεν περὶ τοῦ βιογραφικοῦ σχεδιασματος τοῦ
πρεσβυτέρου Κωνσταντίνου Οἰκονόμου τοῦ ἐξ Οἰκονόμων, διότι
ὡς ἐβουλόμεθα οὐκ ἐδυνάμεθα, ὡς δ' ἐδυνάμεθα οὐκ ἐβουλήθη-
μεν. Ἄλλως τε, τῷ μὲν εὐτυχῆσαντι ἴν' ἀναγνώσῃ τὸ σχεδιά-
σμα τοῦτο ὁ περὶ αὐτοῦ λόγος ἡμῶν ἀσθενέστατος εἶη, τῷ δὲ
μὴ ἀναγνώσαντι ὅπως ἀνεπαρκῆς καὶ ἐλαττωτικὸς τῆς ἀξίας
τοῦ βιβλίου. Τούτων ἐνεκα περιοριζόμεθα εἰς τὴν ἀπλὴν ταύτην
σημείωσιν, εὐχόμενοι ὅπως πάντες οἱ γράφοντες μιμηθῶσιν, ὅσον
οἶον τε ἐκάστω, καὶ τὴν ἀκριβείαν καὶ τὴν ὀρθοῆσιν καὶ πά-
σας τὰς ἀπαραμίλλους ἀρετὰς τοῦ ἀγλοῦ τούτου προϊόντος
τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων, μικροῦ μὲν τὸν ὄγκον, μεγάλου δὲ τὴν
ἀξίαν, καὶ δεικνύοντες ὅτι ἀνθεὶ καὶ ἀκμάζει ἐτι τὸ πνεῦμα τοῦ
πολλοῖς σοφοῖς συγγράμμασιν πλουτίσαντος καὶ τὴν Ἐκκλησια-
στικὴν καὶ τὴν θύραθεν φιλολογίαν ἡμῶν σοφοῦ διδασκάλου καὶ
εὐσεβεστάτου πρεσβυτέρου Κωνσταντίνου Οἰκονόμου τοῦ ἐξ
Οἰκονόμων.

ΕΚ ΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ Γ. ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΥ

(Ὅτις Ἀθήνας ἀριθ. 274.)